

ΔΙΙΔΡΥΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ: ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ

- Διπλωματική εργασία με τίτλο: Το ηθικό δικαίωμα του δημιουργού και οι συναφείς προσβολές της προσωπικότητας στο διαδίκτυο
- Μεταπτυχιακή φοιτήτρια: Ανδρομάχη Παπαμητσιοπούλου (mli 20008)
- Επιβλέπουσα καθηγήτρια: Σύλβια Σταυρίδου

Δεκέμβριος 2021

✿ Δομή παρουσίασης ✿

- Στόχος/Σημαντικότητα διπλωματικής εργασίας
- Ανάλυση βασικών εννοιών Πνευματικής Ιδιοκτησίας Π.χ. το αντικείμενο και το υποκείμενο αυτής, το περιουσιακό δικαίωμα
- Ανάλυση κεντρικής έννοιας της εργασίας: Το ηθικό δικαίωμα του δημιουργού και οι απορρέουσες από αυτό εξουσίες
- Σχέση ηθικού δικαιώματος με το γενικό δικαίωμα στην προσωπικότητα
- Περιπτώσεις προσβολών προσωπικότητας στο διαδίκτυο
- Περιπτώσεις σύγκρουσης του δικαιώματος στην προσωπικότητα με το ηθικό δικαίωμα του δημιουργού
- Επίλογος/ Συμπεράσματα/ Προτάσεις/ Ευχαριστίες

Στόχος/Σημαντικότητα διπλωματικής εργασίας

Ο σκοπός της εργασίας είναι να αποτελέσει μια εκπαιδευτική παρέμβαση η οποία θα στοχεύσει στην περαιτέρω ανάπτυξη και εξέλιξη του θεσμού της Πνευματικής Ιδιοκτησίας, ενός θεσμού που διαλέγεται με την Οικονομική, την Τεχνολογία και τη Φιλοσοφία της Τέχνης τονίζοντας στον επίλογο την ανάγκη λήψης μέτρων για την αποτελεσματική προστασία της, ιδιαίτερα στο χώρο του διαδικτύου. Ολοκληρώνοντας την έρευνα που διεξήχθη μέσα από τη βιβλιογραφική επισκόπηση πηγών στόχος είναι να προταθούν τρόποι βέλτιστης αξιοποίησης των διαθέσιμων αλλά και διαρκώς μεταβαλλόμενων πόρων της πνευματικής ιδιοκτησίας με άξονα τις νέες πολιτικοοικονομικές ιδεολογίες αλλά και τον «μετακαπιταλισμό» της λεγόμενης «οικονομίας του διαμοιρασμού» που επιφέρει η ψηφιακή επανάσταση.

«Η πνευματική ιδιοκτησία βρίσκεται πάντα σε εξέλιξη και μάλιστα με γοργούς ρυθμούς. Καθήκον του νομικού, ρυθμιστή, ερμηνευτή ή εφαρμοστή είναι να βρίσκεται συντονισμένος με τους ρυθμούς αυτούς ή τουλάχιστον να προσπαθεί»*.

*Γεώργιος Κουμάντος, Πρόλογος σε Κοινωνία των Πληροφοριών και Πνευματική Ιδιοκτησία, Επιμέλεια Μ.Θ. Μαρίνος, 2003, σ. 10

Πνευματική ιδιοκτησία: Το δικαίωμα που έχει ο δημιουργός ενός πρωτότυπου πνευματικού έργου πάνω σε αυτό, δηλ. το δικαίωμα που του δίνει τη δυνατότητα να ελέγχει τη χρήση του έργου του. Από το δίκαιο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται: Γραπτά έργα (μυθιστορήματα, χρονογραφήματα, ποιήματα, παραμύθια, σενάρια, στίχοι τραγουδιών, επιστημονικά συγγράμματα κ.ά.) ή προφορικά κείμενα (π.χ. διαλέξεις) • Μουσικές συνθέσεις • Έργα των εικαστικών αλλά και των εφαρμοσμένων τεχνών (πίνακες ζωγραφικής, γλυπτά, φωτογραφίες, χαρακτηριστικά εικονογραφήσεις, σχέδια κοσμημάτων και επίπλων, κούκλες, κ.ά.).

• Θεατρικά έργα και χορογραφίες • Οπτικοακουστικά έργα (ταινίες, ντοκιμαντέρ, βιντεοκλίπ, κινούμενα σχέδια κ.ά.) • Προγράμματα ηλεκτρονικών υπολογιστών και βάσεις δεδομένων • κ.ά. όπως τα αρχιτεκτονικά έργα, οι μεταφράσεις, οι δισκους και οι συλλογές έργων ή απλών γεγονότων και στοιχείων, όπως οι εγκυκλοπαίδειες και οι ανθολογίες.... Η Πνευματική Ιδιοκτησία ΔΕΝ προστατεύει: ιδέες, νόμους, δικαστικές αποφάσεις, διοικητικά έγγραφα, εκφράσεις λαϊκής παράδοσης, απλά γεγονότα, μαθηματικούς τύπους και μεθόδους.

Εννοιολογική προσέγγιση πνευματικής ιδιοκτησίας

Κατά την έννοια του άρθρ. 1 παρ.1 του Ν. 2121/1993 «Οι πνευματικοί δημιουργοί, με τη δημιουργία του έργου, αποκτούν πάνω σ' αυτό πνευματική ιδιοκτησία, που περιλαμβάνει, ως αποκλειστικά και απόλυτα δικαιώματα, το δικαίωμα της εκμετάλλευσης του έργου (περιουσιακό δικαίωμα) και το δικαίωμα της προστασίας του προσωπικού τους δεσμού προς αυτό (ηθικό δικαίωμα)».

ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ:

▪ Το **έργο** (άρθρ. 2 Ν.2121/1993) **ως άυλο αγαθό** που διακρίνεται ουσιαστικά από τον υλικό φορέα του. Ο νόμος ορίζει τα στοιχεία που πρέπει να συγκεντρώνει ένα δημιούργημα για να υπαχθεί στην έννοια του «έργου». Πρέπει να είναι α) δημιούργημα του πνεύματος β) το οποίο είναι πρωτότυπο, γ) να συνιστά δημιούργημα του λόγου, της τέχνης ή της επιστήμης και να δ) εκφράζεται με κάποια μορφή. Να αποτελεί **προϊόν του πνεύματος και να έχει προκύψει ως αποτέλεσμα δημιουργικής πράξης**. Να είναι **πρωτότυπο**, υπό την έννοια να έχει ένα «δημιουργικό ή αισθητικό ύψος» τέτοιο ώστε να φέρει την σφραγίδα της προσωπικότητας του δημιουργού του. Σύμφωνα με τη θεωρία και τη νομολογία που ακολουθούν τη θεωρία της στατιστικής μοναδικότητας, κριτήριο της πρωτοτυπίας ενός έργου αποτελεί το εάν κάποιος τρίτος ευρισκόμενος κάτω από τις ίδιες συνθήκες και περιστάσεις δεν μπορεί να παράγει ένα ίδιο έργο με την ίδια μορφή και έκφραση. Να αποτελεί **ανθρώπινο δημιούργημα**. Να χαρακτηρίζεται ως **πνευματικό** αξιολογούμενο αυτό καθ' εαυτό, ανεξάρτητα από την περαιτέρω χρησιμότητα του, ήτοι την δυνατότητα περαιτέρω πρακτικής αξιοποίησης του στην βιοτεχνία, στο εμπόριο. Να ευρίσκεται τούτο σε **εμπειρικά αντιληπτή μορφή**, δηλαδή αντιληπτή από τις δύο αισθήσεις της όρασης ή και της ακοής. Προστατεύεται το **έργο** ανεξάρτητα από την αισθητική ή καλλιτεχνική του αξία ακόμη και ανεξάρτητα από τον παράνομο ή ανήθικο χαρακτήρα του, π.χ. graffiti.

▪ Στο άρθρ. 6 επιβεβαιώνεται ο κανόνας ότι ο **δημιουργός** είναι αρχικός δικαιούχος του περιουσιακού και του ηθικού δικαιώματος πάνω στο έργο. Συνέπεια της αρχής αυτής, που ίσχυε πάντοτε στο ελληνικό δίκαιο, είναι ότι αρχικός δικαιούχος είναι μόνο **φυσικό πρόσωπο** το οποίο αποκτά την πνευματική ιδιοκτησία πρωτογενώς, ενώ το νομικό πρόσωπο γίνεται δικαιούχος μόνο δευτερογενώς (βλ. αρχή του δημιουργού, αρχή της πρωτογενούς κτήσης).

Δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας

- **Περιουσιακό δικαίωμα:** δίνει τη δυνατότητα στον δημιουργό να επωφεληθεί οικονομικά από την εκμετάλλευση του έργου του.

- **Ηθικό δικαίωμα:** αποτυπώνει την προσωπική σχέση που συνδέει τον δημιουργό με το έργο του. Κύρια χαρακτηριστικά του ηθικού δικαιώματος είναι: 1) το απόλυτο, 2) το αποκλειστικό, 3) το απεριόριστο, 4) το αμεταβίβαστο μεταξύ ζώντων, 5) η συναίνεση του δημιουργού ως άσκησή του, 6) οι συμβατικοί περιορισμοί της άσκησής του, 7) το χρονικά περιορισμένο, 8) το κληρονομητό, 9) το ακατάσχετο και 10) η ανεξαρτησία του από το περιουσιακό δικαίωμα.

Το περιουσιακό δικαίωμα (άρθρ.3) περιλαμβάνει:

- **Την εξουσία εγγραφής.** Το δικαίωμα δηλαδή για την πρώτη ενσωμάτωση - εγγραφή του έργου πάνω σε υλικό φορέα.
- **Την εξουσία αναπαραγωγής.** Δηλαδή την παραγωγή ενός ή περισσότερων αντιτύπων του π.χ. φωτοτυπίες, αντιγραφή cd, εκτύπωση, αντιγραφή έργων ζωγραφικής, η φόρτωση (uploading) και το κατέβασμα (downloading) έργων στο διαδίκτυο.
- **Την εξουσία δημιουργίας παράγωγου έργου.** Δηλαδή την μετάφραση, την προσαρμογή, τη διασκευή ή άλλη μετατροπή του έργου σε σχέση με τη δημόσια χρήση του.
- **Την εξουσία διανομής** που αφορά στην κυκλοφορία αντιτύπων του έργου π.χ. την πώλησή του έργου σε καταστήματα ή στο διαδίκτυο.
- **Την εξουσία εισαγωγής αντιτύπων του έργου που παρήχθησαν στο εξωτερικό.**
- **Την εξουσία εκμίσθωσης και δημόσιου δανεισμού.** Η αγορά ενός αντιτύπου δεν δίνει το δικαίωμα στον κάτοχό του να το εκμισθώνει ή και να το δανείζει δημόσια χωρίς την άδεια του δημιουργού.
- **Την εξουσία της δημόσιας εκτέλεσης.** Δηλαδή κάθε εκτέλεση του έργου που το κάνει προσιτό σε έναν ευρύτερο κύκλο ανθρώπων.
- **Την εξουσία ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης** δηλαδή για να προβληθεί μια ταινία στην τηλεόραση θα πρέπει να ληφθεί άδεια.
- **Την εξουσία παρουσίασης στο κοινό ενσυρμάτως ή με οποιονδήποτε άλλο τρόπο** (μετάδοση του έργου μέσω διαδικτύου).
- **Την εξουσία παρακολούθησης.** Το δικαίωμα αυτό αφορά στην κάθε μεταπώληση εικαστικού έργου τέχνης και συνίσταται σε ένα ποσοστό επί του εκάστοτε τιμήματος κάθε μεταπώλησης του εν λόγω έργου μετά την πρώτη μεταβίβασή του από το δημιουργό.

Το ηθικό δικαίωμα (άρθρ.4) περιλαμβάνει:

- **Την εξουσία δημοσίευσης του έργου.** Δηλαδή την «εξουσία της απόφασης για τον χρόνο και τον τρόπο, κατά τους οποίους αυτό θα γίνει προσιτό στο κοινό» (όπως η έντυπη έκδοση, η δημόσια εκτέλεση, η ραδιοτηλεοπτική μετάδοση και άλλα).
- **Την εξουσία αναγνώρισης της πατρότητας.** Δηλαδή «το ηθικό δικαίωμα δίνει στο δημιουργό την εξουσία της αναγνώρισης της πατρότητας του πάνω στο έργο και ειδικότερα την εξουσία να απαιτεί, στο μέτρο του δυνατού, την μνεία του ονόματος του στα αντίτυπα του έργου του και σε κάθε δημόσια χρήση του έργου του ή, αντίθετα, να κρατάει την ανωνυμία του ή να χρησιμοποιεί ψευδώνυμο». Συνήθως υποδιακρίνεται τριπτώς: σε εξουσίες υπεράσπισης της πατρότητας, αποστασιοποίησης από αυτήν και αυτοπροσδιορισμού του δημιουργού σαν τέτοιου.
- **Την εξουσία περιφρούρησης της ακεραιότητας του έργου.** Δηλαδή την εξουσία «απαγόρευσης κάθε παραμόρφωσης, περικοπής ή άλλης τροποποίησης του έργου του, καθώς και κάθε προσβολής του δημιουργού οφειλόμενης στις συνθήκες παρουσίασης του έργου στο κοινό». Η επιταγή για ακεραιότητα νοείται διπτώς, ήτοι με την έννοια της απαγόρευσης τόσο της **άμεσης παραμόρφωσης** της εξωτερικής, εμπειρικής αισθητής μορφής του έργου, π.χ. του υλικού φορέα του ή του αντιτύπου αυτού, ολικώς ή μερικώς, (η σύντμηση ή και η παράταση έργου, ο χρωματισμός ασπρόμαυρης ταινίας) όσο και της **έμμεσης παραμόρφωσης** του, ήτοι της μη «παρουσίασης του υπό συνθήκες προσβλητικές για το δημιουργό» (η μετεγκατάσταση γλυπτού σε λιγότερο περίοπτη ή διαφορετική από τον χώρο για τον οποίο δημιουργήθηκε θέση).
- **Την εξουσία προσπέλασης.** Δηλαδή την εξουσία «της προσπέλασης στο έργο του, έστω και αν το περιουσιακό δικαίωμα στο έργο ή η κυριότητα στον υλικό φορέα του έργου ανήκει σε άλλον».
- **Την εξουσία υπαναχώρησης ή μετανοίας.** Δηλαδή την εξουσία να υπαναχωρεί από συμβάσεις μεταβίβασης του περιουσιακού δικαιώματος ή από συμβάσεις εκμετάλλευσης ή άδειας εκμετάλλευσης έργων λόγου ή επιστήμης.

Οι εξουσίες του ηθικού δικαιώματος στο διαδίκτυο

- Η εξουσία δημοσίευσης του έργου

Όταν ο δημιουργός αποφασίζει να διαθέσει το έργο του στο διαδίκτυο, π.χ. με τη θέση του σε μια ιστοσελίδα, αποδέχεται και συναινεί αυτό να είναι προσιτό σε όλο τον κόσμο οποιαδήποτε στιγμή, εφόσον, βέβαια, το κοινό επισκεφτεί την συγκεκριμένη σελίδα./Τυχόν διάθεση στο διαδίκτυο ενός δημοσιευμένου ή αδημοσίετου έργου, χωρίς άδεια του δημιουργού, συνιστά προσβολή της εξουσίας δημοσίευσης, αφού το γεγονός αυτό μπορεί να επιδράσει στη φήμη του. Η έκταση της προσβολής θα είναι μεγαλύτερη αν η δημοσίευση αφορά αδημοσίετο έργο, το οποίο ο δημιουργός είχε αποφασίσει να μην καταστεί γνωστό στο κοινό για προσωπικούς, αισθητικούς ή άλλους λόγους./ Εάν η ψηφιοποίησή του έργου του δημιουργού είναι κακής ποιότητας και επιφέρει αλλοιώσεις στην εικόνα ή στον ήχο του, με αποτέλεσμα αυτό να μην αποδίδεται όπως το είχε δημιουργήσει ο ίδιος, τότε η δημοσίευσή του σε αυτήν την μορφή θα συνιστούσε προσβολή της εξουσίας δημοσίευσης. / Η δυσκολία, αν όχι αδυναμία, ελέγχου της περαιτέρω χρήσης του έργου όχι από τον αρχικό αντισυμβαλλόμενο του δημιουργού αλλά από τρίτους χρήστες οι οποίοι αποκτώντας πρόσβαση στο έργο μπορούν να το αναπαραγάγουν και να το εκμεταλλευτούν και άρα και να το δημοσιεύσουν περαιτέρω, κατά τέτοιο τρόπο που να είναι αντίθετος με τη βούληση του δημιουργού. **Μορφές προσβολής της εξουσίας δημοσίευσης στο διαδίκτυο αποτελούν:** η χωρίς άδεια παρουσίαση ενός ζωγράφου μέσω του διαδικτύου ημιτελών σχεδίων ή σπουδών του, η αποσπασματική δημοσίευση έργων στο διαδίκτυο, η εκμετάλλευση ενός έργου κατά τρόπο που δεν έχει συμφωνηθεί συμβατικά μεταξύ δημιουργού και τρίτου, η χωρίς άδεια ψηφιακή μετάδοση άρθρων στο διαδίκτυο δημοσιογράφων από εφημερίδες.

- Η εξουσία αναγνώρισης της πατρότητας

Ως προς τις περιπτώσεις προσβολής της εξουσίας πατρότητας στο διαδίκτυο χαρακτηριστικότερη περίπτωση αυτής αποτελεί η αναπαραγωγή προστατευόμενου περιεχομένου μιας ιστοσελίδας σε μια άλλη μέσω της τοποθέτησης ενός υπερσυνδέσμου βάθους (deep linking), ο οποίος μετατρέπει την παρουσίαση ενός στοιχείου μιας διαδικτυακής διεύθυνσης σε μια άλλη χωρίς να φαίνεται η αρχική προέλευσή του. Με αυτόν τον τρόπο μπορεί να εμφανισθεί έργο, για παράδειγμα φωτογραφία, χωρίς να εμφανίζεται η ένδειξη του δημιουργού του η οποία όμως το συνόδευε στην αρχική τοποθεσία παρουσίασής του. Για να μην χάσει το νόημά του το δικαίωμα πατρότητας, η σύνδεση του ονόματος του δημιουργού με το έργο πρέπει να είναι όσο το δυνατόν πιο άμεση, όπως στην περίπτωση της χρήσης ηλεκτρονικής υπογραφής του δημιουργού για την πιστοποίηση της γνησιότητας του αντιτύπου του έργου. Όσο λιγότερο αντιληπτή είναι η σύνδεση ανάμεσα στο πρόσωπο του δημιουργού και στο στοιχείο που χρησιμοποιείται για την ταυτοποίησή του, τόσο λιγότερο πιθανή είναι η προσβολή του δικαιώματος πατρότητας.

■ Η εξουσία περιφρούρησης της ακεραιότητας του έργου

Ως προς την προσβολή της εξουσίας της ακεραιότητας στο ψηφιακό περιβάλλον θα μπορούσε να ειπωθεί πως για την κυκλοφορία και οποιαδήποτε εκμετάλλευση ενός έργου στο διαδίκτυο απαιτείται η ψηφιοποίησή του, μετά την πραγματοποίηση της οποίας είναι δυνατή η περαιτέρω επεξεργασία του από ηλεκτρονικό υπολογιστή. Η ακεραιότητα ενός έργου μπορεί να προσβληθεί πριν, κατά και μετά την ψηφιοποίησή του για τη διάθεσή του στο διαδίκτυο. Ειδικότερα, η αλλοίωση του έργου μπορεί να έχει συντελεστεί στην αρχική του μορφή, πριν από την ψηφιοποίησή του, οπότε αυτό ψηφιοποιείται στην αλλοιωμένη-τροποποιημένη του μορφή και διαδίδεται έτσι στο διαδίκτυο./ Η ψηφιοποίηση ενός έργου μέσω της χρήσης κακής ποιότητας συσκευών και μηχανημάτων που αποδίδουν το έργο σε μορφή, η οποία δεν ανταποκρίνεται στην αρχική./ Προσβολή της εξουσίας ακεραιότητας μπορεί να επέλθει κατά την τροποποίηση του ψηφιοποιημένου έργου από χρήστη του διαδικτύου, ο οποίος επεμβαίνει σε αυτό, χωρίς άδεια του δημιουργού (π.χ. αφαίρεση τμήματος του έργου./ Η παρεμβολή διαφημιστικών μηνυμάτων παραπλευρώς του έργου, των οποίων το ύφος και το περιεχόμενο δεν ταιριάζει με αυτό του έργου./ Η με την ενεργοποίηση συνδέσμων παραπομπή του χρήστη σε απόσπασμα έργου, το οποίο δίνει μια μη αντιπροσωπευτική εικόνα αυτού.

■ Η εξουσία προσπέλασης

Η εφαρμογή της εξουσίας προσπέλασης στο ψηφιακό περιβάλλον είναι ίσως περιορισμένη, λόγω της δυνατότητας αναπαραγωγής αντιτύπων, η οποία επιτρέπει την εύκολη και γρήγορη επικοινωνία του δημιουργού με το έργο του, όταν και απ' όπου αυτός επιθυμεί. Μόνο στις περιπτώσεις που λόγω του τρόπου ψηφιακής εκμετάλλευσης των έργων ή των τεχνικών μέσων μετατροπής της μορφής του έργου σε ψηφιακή για την κυκλοφορία του στο ψηφιακό περιβάλλον, έχει επέλθει αλλοίωση ή μετατροπή του, σε τέτοιο βαθμό ώστε αυτό να διαφοροποιείται σημαντικά από το αρχικό έργο, θα ήταν αναπόφευκτη και αναγκαία η πρόσβαση του δημιουργού στο αρχικό έργο μέσω της άσκησης της εξουσίας προσπέλασης που του αναγνωρίζεται από τον νόμο. Αυτό θα συνέβαινε σε περιπτώσεις τυχόν αλλοίωσης του ήχου του αρχικού έργου ή αλλοίωσης των χρωμάτων ή των διαστάσεών του. Όσον αφορά τα έργα που δημιουργούνται απευθείας σε ψηφιακή μορφή από το δημιουργό τους, εάν απαιτείται η χρήση ειδικών κωδικών ή άλλων τεχνικών διαδικασιών και μέτρων, τα οποία έχουν τεθεί για την προστασία και τον έλεγχο της χρήσης του έργου από τον τρίτο που το εκμεταλλεύεται, τα οποία δεν γνωρίζει ο δημιουργός και καθιστούν πιο δύσκολη και χρονοβόρο την πρόσβασή του στο έργο, τότε ο δημιουργός θα πρέπει να καταφύγει αναγκαστικά στην εξουσία προσπέλασης.

■ Η εξουσία υπαναχώρησης ή μετάνοιας

Προσβολή της εξουσίας υπαναχώρησης μπορεί να στοιχειοθετηθεί στο ψηφιακό περιβάλλον, σε περίπτωση μιας μηχανής αναζήτησης η οποία παρουσιάζει στα αποτελέσματα της έρευνάς της σύνδεσμο προς παλαιότερη μορφή ενός άρθρου, το οποίο έχει διατηρήσει για να διευκολύνει την ανεύρεσή του σε κρυφό αντίγραφο, αν και ο δημιουργός του το έχει αποσύρει λόγω μεταβολής των πεποιθήσεών του./ Η ψηφιοποίηση έργων μπορεί να γίνει στο πλαίσιο δημιουργίας μιας βάσης δεδομένων ή μιας ψηφιακής βιβλιοθήκης ή με την εισαγωγή ενός έργου σε μια ιστοσελίδα, οπότε το έργο απευθύνεται σε ένα κοινό ευρύτερο από αυτό που απευθυνόταν μέχρι τότε και επομένως η πρόσβαση στο έργο είναι δυνατή από μεγαλύτερο έως και αόριστο αριθμό ατόμων. Άρα, η προσβολή που μπορεί να υποστεί ο δημιουργός από την κυκλοφορία στο διαδίκτυο ενός έργου, το οποίο δεν ανταποκρίνεται πλέον στις πεποιθήσεις του, μπορεί να είναι πολύ μεγάλη λόγω της δυνατότητας πρόσβασης στο έργο ενός απεριόριστου αριθμού ατόμων. Έτσι, καθίσταται επιτακτική η άμεση και αποτελεσματική διακοπή της κυκλοφορίας του έργου, μέσω της άσκησης της εξουσίας υπαναχώρησης – μετάνοιας. Αντίθετα, όμως, η απόσυρση ενός ψηφιοποιημένου έργου από τη βάση δεδομένων, στην οποία αυτό έχει ενσωματωθεί, στην περίπτωση που ο δημιουργός αποφασίσει να ασκήσει την εξουσία υπαναχώρησης-μετάνοιας, μπορεί να προκαλέσει μεγάλη ζημία στον αντισυμβαλλόμενο του δημιουργού, διότι μπορεί να επηρεάσει τη συνολική εκμετάλλευση της βάσης δεδομένων.

Σχέση ηθικού δικαιώματος με το γενικό δικαίωμα στην προσωπικότητα

Ορθότερη φαίνεται η αντίληψη ότι γενικό δικαίωμα της προσωπικότητας και ηθικό δικαίωμα του δημιουργού τελούν σε σχέση επαλληλίας και όχι υπαλληλίας. Η ΑΚ 57 αφορά και τις περιπτώσεις εκείνες που η παράνομη κατά τον Ν. 2121/1993 προσβολή του δημιουργού θίγει την προσωπικότητα του χωρίς να θίγει το ήθος του έργου του. Τούτο, αφού η ΑΚ 57 σκοπεί την υπεράσπιση της γενικής εικόνας του δημιουργού κατά σοβαρών παραμορφώσεων ή αξιολογήσεων της, συμπεριλαμβανομένων και όσων απόψεων του έργου εξακολουθούν να αντιστοιχούν στην προσωπικότητα του. Αντίστροφα κάθε προσβολή του ηθικού δικαιώματος δεν συνεπάγεται χωρίς άλλο και προσβολή της προσωπικότητας του δημιουργού, π.χ. η προσβολή του ηθικού δικαιώματος του να απαρνηθεί το έργο του. Το ηθικό δικαίωμα του δημιουργού και το δικαίωμα της προσωπικότητας αποτελούν δύο ανεξάρτητα δικαιώματα, ρύθμιση των οποίων γίνεται από ξεχωριστές διατάξεις και η άσκησή τους μπορεί να είναι και παράλληλη, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής και των δύο. Στο σημείο αυτό, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η προσβολή των ηθικών δικαιωμάτων δεν αποτελεί πλέον και προσβολή της προσωπικότητας όπως πάγια δεχόταν η Νομολογία πριν το Ν. 2121/1993. Άρα, δεν είναι δυνατή η επικουρική εφαρμογή του άρθρ. 57 ΑΚ σε προσβολή ηθικού δικαιώματος και γενικότερα σε προσβολή της πνευματικής ιδιοκτησίας. Δεν αποκλείεται όμως η παράλληλη άσκηση απαιτήσεων και από το άρθρ. 57 ΑΚ, όταν συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής του.

Τα αγαθά που συγκροτούν την προσωπικότητα είναι, μεταξύ άλλων, τα εξής: α) η ζωή, η σωματική ακεραιότητα και η υγεία, ως αγαθά της φυσικής υπόστασης του ατόμου, β) η τιμή, η υπόληψη και η αξιοπρέπεια, ως αγαθά της ηθικής υπόστασης του ανθρώπου, γ) το όνομα, το φύλο, η εικόνα και η φωνή, ως αγαθά που προσδιορίζουν την ταυτότητα του ατόμου,

δ) η ψυχική υγεία και ο συναισθηματικός κόσμος ως αγαθά της ψυχικής και συναισθηματικής υπόστασης του ανθρώπου, ε) η ελευθερία γενικά και ειδικότερα η ελευθερία για την ανάπτυξη της προσωπικότητας του άρθρ. 5, παρ. 1 Σ. Σε αυτά τα αγαθά προστίθενται, ως εκφάνσεις της προσωπικότητας, η εξουσία του προσώπου να κάνει χρήση των κοινόχρηστων πραγμάτων καθώς και η εξουσία του να προστατεύσει τα προσωπικά δεδομένα, στ) ο ιδιωτικός βίος καθώς και η σφαίρα του απορρήτου κάθε προσώπου.

Προσβολή των αγαθών που συγκροτούν την προσωπικότητα

- **Όνομα**=> Προσβολή μπορεί να συνίσταται είτε στην αμφισβήτηση εκ μέρους τρίτου του δικαιώματος κάποιου προσώπου να φέρει ορισμένο όνομα είτε στην παράνομη χρήση εκ μέρους τρίτου του ονόματος κάποιου προσώπου. Συνιστά προσβολή του ονόματος (ή και του ψευδωνύμου) ενός γνωστού δημιουργού η χρήση του ιδίου ή και ελαφρώς παραλλαγμένου ονόματος όταν με αυτόν τον τρόπο προκαλείται σύγχυση στο κοινό. Η νόμιμη αναπαραγωγή ενός έργου, δηλαδή με άδεια του δημιουργού του, συνεπάγεται και την αναπαραγωγή του ονόματος ή της υπογραφής του τελευταίου υπό την προϋπόθεση ότι αυτά τα στοιχεία υπάρχουν πάνω σε αυτό.
- **Εικόνα**=> Τυχόν αναπαραγωγή του έργου του δημιουργού, στο οποίο απεικονίζεται ο ίδιος, χωρίς την άδειά του (συναίνεση), θα συνιστούσε ταυτόχρονα προσβολή του δικαιώματος της πνευματικής ιδιοκτησίας και του δικαιώματος της προσωπικότητάς του.
- **Φωνή**=> Κάθε άτομο μπορεί να απαγορεύει οποιαδήποτε μαγνητοφώνηση και αναπαραγωγή της φωνής του με οποιοδήποτε τεχνικό μέσο χωρίς την συναίνεσή του τόσο επειδή η φωνή εντάσσεται στην σφαίρα της προσωπικότητάς του και προστατεύεται ως αυτοτελές στοιχείο της τελευταίας όσο και επειδή ανήκει στην σφαίρα του απορρήτου του.
- **Τιμή**=> Πλήττεται όταν τρίτοι επεμβαίνουν στο έργο του ή δημιουργούν προϋποθέσεις και συνθήκες για την παρουσίασή του, οι οποίες προσβάλλουν τόσο το έργο έμμεσα όσο και την ίδια την προσωπικότητα του δημιουργού. Π.χ. η προβολή του έργου του από τρίτους σε ιστοσελίδα πορνογραφικού περιεχομένου.

Προσβολή προσωπικότητας στο διαδίκτυο

- Η Νομολογία έχει κρίνει ότι είναι δυνατόν να επέλθει προσβολή προσωπικότητας ορισμένου προσώπου μέσω ιστοσελίδας κοινωνικής δικτύωσης (social networks), καθότι α) δίνεται η δυνατότητα σε κάθε συνδεδεμένο χρήστη να δημιουργήσει το προσωπικό του ιστολόγιο και β) να προβεί μέσω αυτού σε σύντομες δημοσιεύσεις και σχόλια, τα οποία μπορεί να θίγουν τρίτους.
- Έχει κριθεί από τη θεωρία και την Νομολογία ότι οποιαδήποτε προσβολή της προσωπικότητας πραγματοποιείται μέσω διαδικτύου («internet»), συνιστά δια του τύπου προσβολή.
- Έχει κριθεί ότι οι διατάξεις του Ν. 1178/1981, προκειμένου για προσβολές της προσωπικότητας κατά τη διάρκεια ραδιοφωνικών ή τηλεοπτικών εκπομπών, εφαρμόζονται αναλόγως και επί προσβολών της προσωπικότητας οι οποίες συντελούνται στο διαδίκτυο (internet) μέσω ηλεκτρονικών ιστοσελίδων που λειτουργούν ως διεθνές μέσο διακίνησης πληροφοριών, δεδομένου ότι για τις προσβολές αυτές δεν υπάρχει ιδιαίτερο νομικό πλαίσιο.
- Άλλη μία περίπτωση προσβολής του δικαιώματος στην προσωπικότητα μπορεί να λάβει χώρα σε πλατφόρμες διαμοιρασμού περιεχομένου, όπως το Youtube. Πιο συγκεκριμένα, με την υπ' αριθμ. 643/2020 απόφασή του το Πρωτοδικείο Αθηνών έκρινε ότι σε υπόθεση προσβολής προσωπικότητας δια του τύπου, οι διατάξεις του Ν. 1178/1981 εφαρμόζονται αναλογικά και επί προσβολών της προσωπικότητας οι οποίες συντελούνται στο διαδίκτυο, μέσω ηλεκτρονικών σελίδων ή άλλων διαδικτυακών τόπων όπως το YouTube.

Συνέχεια.....

▪ Η συκοφαντική (καθώς και η απλή) δυσφήμιση και η εξύβριση, ως προσβολές της τιμής (έκφανση προσωπικότητας), είναι πολύ συνηθισμένες πλέον στον χώρο του διαδικτύου και μπορούν να λάβουν χώρα με διάφορους τρόπους: i) μέσω του ηλεκτρονικού τύπου, όπου ισχύει ό,τι και για τον τύπο γενικότερα, ii) με ανάρτηση σχολίων στα blogs, iii) μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail), με την αποστολή μηνύματος, iv) μέσω των ταχυδρομικών καταλόγων ομάδων συνδρομητών, όπου πρόκειται για συλλογή με ονόματα και διευθύνσεις που χρησιμοποιούνται από κάποιον ιδιώτη ή από κάποιο οργανισμό, για να στέλνει υλικό σε διάφορους παραλήπτες και, στην περίπτωση του διαδικτύου, οι διευθύνσεις και οι λίστες είναι ηλεκτρονικές και ο χρήστης μπορεί να εγγραφεί και να διαγραφεί όποτε θέλει, v) στο πλαίσιο των ομάδων συζήτησης.

▪ Ιδιαίτερα χαρακτηριστικές, ωστόσο, είναι και οι περιπτώσεις προσβολών του ιδιωτικού βίου στο διαδίκτυο κάνοντας λόγο για επεμβάσεις με τις οποίες παραβιάζονται τα όρια του ιδιωτικού βίου, όπως η συστηματική παρακολούθηση, η υποκλοπή ιδιωτικών συζητήσεων, μέσω τεχνικών εγκαταστάσεων κάθε είδους, η μυστική φωτογράφιση σε ιδιωτικούς χώρους, η αποκάλυψη πτυχών της ιδιωτικής ζωής από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης κ.ο.κ. Προσβολές της ιδιωτικότητας στο διαδίκτυο υφαρπάζοντας αποθηκευμένα στο διαδίκτυο στοιχεία που αφορούν σε αριθμό του δελτίου ταυτότητας ή του διαβατηρίου ενός ατόμου, αριθμό της πιστωτικής του κάρτας, ιστορικό των αγορών του, φήμη του στο ηλεκτρονικό εμπόριο, προφίλ του σε μια σελίδα κοινωνικής δικτύωσης, σκέψεις του σε ένα ιστολόγιο.

Σύγχρονες μορφές προσβολών προσωπικότητας στο διαδίκτυο

- Με την αλματώδη αύξηση της χρήσης των Η/Υ, τόσο η αρχειοθέτηση των πληροφοριών που αφορούν σε προσωπικά δεδομένα, όσο και η αξιοποίηση τους, πολλαπλασίασε τους κινδύνους του παραδοσιακού «φακελώματος». Η συνειδητοποίηση των κινδύνων από τις καταχρήσεις κατά τη δημιουργία και χρήση ηλεκτρονικών αρχείων οδήγησε στην ανάπτυξη της έννοιας του «πληροφορικού αυτοκα-θορισμού». Αυτή η πραγματικότητα γεννά υποψίες ως προς την φαλκίδευση των προσωπικών δεδομένων και τη δυνατότητα διασφάλισης αυτών στον διαδικτυακό χώρο.
- Το ιδιαίτερα ενοχλητικό για τους χρήστες του διαδικτύου φαινόμενο, αυτό της ανεπιθύμητης ηλεκτρονικής αλληλογραφίας, για το οποίο έχει επικρατήσει διεθνώς ο όρος «spamming»./ Προσβολή προσωπικότητας μπορούν επίσης να υποστούν οι χρήστες του διαδικτύου με το hacking (η μη εξουσιοδοτημένη πρόσβαση και η χωρίς δικαίωμα δειξίδυση σε συστήματα ηλεκτρονικών υπολογιστών, η οποία καταρχήν δεν γίνεται με σκοπό την δολιοφθορά ή την καταστροφή, αλλά για την ικανοποίηση από την παράκαμψη των συστημάτων ασφαλείας) και το cracking (η παράνομη πρόσβαση σε ξένα συστήματα, η αλλαγή των σχετικών κωδικών πρόσβασης και η άρση της προστασίας των προγραμμάτων που καθιστά δυνατή την παράνομη αντιγραφή τους).

Συνέχεια.....

- Τα domain names, ως μία νέα μορφή διακριτικού γνωρίσματος αλλά και νέα μορφή εκδήλωσης της προσωπικότητας, αποτελούν στοιχεία εξατομίκευσης ηλεκτρονικών υπολογιστών ή άλλως, συνιστούν ηλεκτρονική διεύθυνση, η οποία προσδιορίζει ένα τμήμα του κυβερνοχώρου. Επειδή δε, συνδέονται στενά με στοιχεία εξατομίκευσης του «υλικού κόσμου», είναι σκόπιμο να απολάβουν αντίστοιχης προστασίας.
- Παράνομη προσβολή της προσωπικότητας συνιστούν και η παράλειψη του υπεύθυνου επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (του ιδίου ή των προστηθέντων του) να ελέγξει την ακρίβεια των δεδομένων που καταγράφει στο αρχείο του και η καταχώρηση σε αυτό ανακριβών δυσμενών στοιχείων.

Προσβολή πνευματικής ιδιοκτησίας στο διαδίκτυο

Τα κύρια προβλήματα που προκύπτουν για την πνευματική ιδιοκτησία από το διαδίκτυο σχετίζονται άμεσα με την ευκολία και την ακρίβεια της αντιγραφής, την υψηλή ποιότητα των αντιγράφων, με αποτέλεσμα την αδυναμία διάκρισης μεταξύ πρωτοτύπου και αντιγράφου, το χαμηλό κόστος αναπαραγωγής και διανομής των αντιγράφων και την ανωνυμία που χαρακτηρίζει τις on-line δραστηριότητες. Ταυτόχρονα η λειτουργία του διαδικτύου επιτρέπει την ακύρωση της λειτουργίας τεχνολογικών μέσων που επιτρέπουν την προστασία του πνευματικού έργου, όπως π.χ. η αφαίρεση-σπάσιμο των ηλεκτρονικών κλειδαριών-«hacking» και η παράκαμψη μιας προστατευμένης ιστοσελίδας με την απευθείας σύνδεση με το περιεχόμενό της μέσω άλλης ιστοσελίδας-deep linking. Η ευκολία δε, αναπαραγωγής δεν αφορά μόνο την περίπτωση της ανεύρεσης και «κατεβάσματος» των έργων στο χώρο του διαδικτύου (downloading), αλλά και την για πρώτη φορά ψηφιακή δημοσίευσή τους (uploading), μέσω των σαρωτών ή των ψηφιακών φωτογραφιών. Η ανεξέλεγκτη ψηφιακή αναπαραγωγή, επεξεργασία και μετάδοση των έργων απειλούν το τεκμήριο γνησιότητας, την εξουσία πατρότητας και ακεραιότητας του δημιουργού και καθιστούν δυνατή την μαζική προσβολή έργων πνευματικής δημιουργίας. Η δημιουργία ή η επεξεργασία έργων πνευματικής ιδιοκτησίας σε ψηφιακή μορφή, καθώς και η κυκλοφορία τους στο διαδίκτυο διευρύνει τους τρόπους και τα μέσα ενεχόμενων προσβολών, τόσο του δικαιώματός πνευματικής ιδιοκτησίας του δημιουργού επί των έργων του ή του συγγενικού δικαιώματός του, όσο και του δικαιώματός της προσωπικότητάς του.

Σύγκρουση εξουσιών ηθικού δικαιώματος με πτυχές του δικαιώματος στην προσωπικότητα

▪ **Εξουσία δημοσίευσης VS προστασία της ιδιωτικής ζωής** (Π.χ. Έργο που περιλαμβάνει στοιχεία της ερωτικής ζωής ενός ατόμου). Το ηθικό δικαίωμα του δημιουργού πρέπει να υποχωρεί μπροστά στο δικαίωμα στην προσωπικότητα. Έτσι, κάθε δημοσίευση πληροφοριών σε κάποιο έργο, για την ιδιωτική ζωή ενός προσώπου συνιστά **καταρχήν** παράνομη προσβολή του δικαιώματος στην προσωπικότητά του. **Εξαιρέσεις** για την προστασία του ιδιωτικού βίου των προσώπων της επικαιρότητας και της σύγχρονης ιστορίας.

▪ **Εξουσία δημοσίευσης VS τιμή και υπόληψη.** Κανένα πρόσωπο δεν νομιμοποιείται να μειώνει την τιμή ή την υπόληψη ενός άλλου προσώπου αλλά στο σημείο αυτό υπάρχουν και εξαιρέσεις, όπου άλλοτε προστατεύεται το δικαίωμα στην ελεύθερη δημοσίευση και άλλοτε η ηθική υπόσταση της προσωπικότητας. Για την υιοθέτηση της μιας ή της άλλης λύσης αξιολογούνται και συνεκτιμώνται οι *in concreto* συνθήκες, όπως για παράδειγμα η ύπαρξη δικαιολογημένου ενδιαφέροντος του κοινού, η θέση ενός προσώπου ως πρόσωπο της απόλυτης επικαιρότητας και άλλα.

▪ **Εξουσία δημοσίευσης VS αξία του ανθρώπου** (Π.χ. Ένα έργο περιλαμβάνει στοιχεία, όπως βασανιστήρια, τα οποία έχουν υποστεί άλλα πρόσωπα στο παρελθόν, ή σε άλλη χώρα ή σε καθεστώς πολέμου. Στην περίπτωση αυτή το ηθικό δικαίωμα του δημιουργού του έργου πρέπει να υποχωρήσει και να υπερισχύσει η ανθρώπινη αξία./ Π.χ. Ένα έργο το οποίο δημοσιεύεται, περιέχει πορνογραφικό υλικό με σύμπραξη παιδιών ή με πιθανούς αποδέκτες παιδιά. Η προστασία της ανθρώπινης αξίας των παιδιών υπερισχύει και κάθε πράξη δημοσίευσης του έργου αποτελεί παράνομη προσβολή του δικαιώματος στην προσωπικότητά τους).

Συνέχεια.....

•**Εξουσία δημοσίευσης VS εξουσία προστασίας της εικόνας των προσώπων** (Π.χ. Ένα βιβλίο περιέχει εικόνες ή και φωτογραφίες ενός προσώπου, η συναίνεση του οποίου δεν ζητήθηκε ποτέ και ούτε δόθηκε στο δημιουργό του έργου. Στο σημείο αυτό, η εξουσία του δημιουργού για δημοσίευση του έργου του υποχωρεί κατά την σύγκρουσή της με την εξουσία προστασίας της εικόνας των προσώπων. Ωστόσο, σε ορισμένες περιπτώσεις, τίθεται θέμα δικαιολογημένου ενδιαφέροντος της «κοινής γνώμης» ώστε η δημοσίευση της εικόνας προσώπων χωρίς την συναίνεσή τους, να μη συνιστά παράνομη προσβολή του δικαιώματος στην προσωπικότητα).

•**Εξουσία δημοσίευσης VS δικαίωμα στο όνομα** (Π.χ. Ο συγγραφέας λογοτεχνικού έργου χρησιμοποιεί για τον προσδιορισμό των ηρώων του ονόματα υπαρκτών προσώπων, χωρίς την συναίνεσή τους, φαίνεται **καταρχήν** να χρησιμοποιεί παράνομα ξένο όνομα. **ΕΞΑΙΡΕΣΕΙΣ**=> δημόσιο συμφέρον ή εξυπηρέτηση επιστημονικών αναγκών ή αφορούν σε δημόσια γεγονότα. Στην περίπτωση σύγκρουσης δημοσίευσης – ονόματος, η άρση της σύγκρουσής τους προκύπτει μόνο in concreto ύστερα από την συνεκτίμηση όλων των ειδικών περιστάσεων της υπό κρίση περίπτωσης).

•**Εξουσία πατρότητας VS ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας** (Π.χ. Σε αρχιτεκτονικά κτίσματα ο δημιουργός έχει δικαίωμα να αναγράψει το όνομά του στην πρόσοψη του κτίσματος. Άρα η μη αναγραφή του ονόματος του δημιουργού επί του υλικού φορέα, ο οποίος ενσωματώνει το έργο του, αποτελεί **καταρχήν** παράνομη προσβολή του ηθικού δικαιώματος. Επομένως, η εξουσία του δημιουργού για αναγνώριση της πατρότητάς του στο έργο του καταρχήν υπερισχύει έναντι της ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας. **ΌΜΩΣ** σε περιπτώσεις στις οποίες υπάρχει προηγούμενη συμφωνία εκμετάλλευσης του έργου για λόγους οι οποίοι καθιστούν αντικειμενικά αδύνατη την ικανοποίησή της υποχωρεί).

Συνοψίζοντας την παρούσα υποενότητα....

▪ **Εξουσία προστασίας της ακεραιότητας VS ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας.** Η εξουσία του δημιουργού για προστασία της ακεραιότητας της πνευματικής του δημιουργίας **καταρχήν** υπερισχύει της ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας. Η επέμβαση στην ακεραιότητα του έργου, ακόμα κι αν αυτή απειλείται βάσιμα (άρθρ. 65 παρ. 1 Ν 2121/1993) ενεργοποιεί την προστασία του ηθικού δικαιώματος του δημιουργού. **ΌΜΩΣ=>** Εάν α) έχει δοθεί συναίνεση του δημιουργού, άδεια, ή έχει συναφθεί σύμβαση εκμετάλλευσης ανάμεσα στο δημιουργό και ένα άλλο πρόσωπο, β) η επέμβαση αφορά σε έργα πολλαπλών ενσωματώσεων, γ) η σύγκρουση αφορά σε ηθικά συμφέροντα δημιουργού επιμέρους συμβολής συλλογικού έργου και του συντονιστή αυτού ή δ) η επέμβαση αφορά σε αρχιτεκτονικά έργα, ενδέχεται η επέμβαση στο ηθικό δικαίωμα του δημιουργού να μην θεωρείται παράνομη προσβολή του. Συνεπώς, η εξουσία του για προστασία της ακεραιότητας του έργου φαίνεται να υποχωρεί έναντι της ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας.

▪ **Εξουσία προστασίας της ακεραιότητας VS ζωή VS σωματική ακεραιότητα.** Η αξία του ανθρώπου υπερισχύει **σε κάθε περίπτωση** έναντι της εξουσίας του δημιουργού για προστασία της ακεραιότητας του έργου του. Αντιθέτως, η προστασία της σωματικής ακεραιότητας μπορεί να υποχωρεί έναντι της προστασίας της ακεραιότητας κινητού έργου μοναδικής υλικής ενσωμάτωσης κατ' εφαρμογή των διατάξεων 282 ΑΚ και 284 ΑΚ για την αυτοδικία και την άμυνα αντίστοιχα. Στην σύγκρουση ακεραιότητας ακίνητου έργου και σωματικής ακεραιότητας προσώπου, η σωματική ακεραιότητα του προσώπου υπερισχύει σε κάθε περίπτωση.

▪ **Εξουσία προσπέλασης VS ιδιωτικός βίος.** Η εξουσία του δημιουργού για προσπέλαση του έργου του **καταρχήν** υποχωρεί έναντι του απορρήτου της ιδιωτικής ζωής. Υπερισχύει στην περίπτωση ανυπέβλητης ανάγκης του δημιουργού να προσπελάσει.

▪ **Εξουσία μετάνοιας.** Φαίνεται να ικανοποιείται και κατά συνέπεια να υπερισχύει του δικαιώματος στην προσωπικότητα.

Επίλογος

Οι νέες τεχνολογίες και οι δυνατότητες που προσφέρουν το τελευταίο διάστημα στα Μαζικά Μέσα Επικοινωνίας και Πληροφόρησης άλλαξαν τις διαστάσεις θεώρησης των θεμάτων της Οικονομίας του Πολιτισμού. Η ψηφιοποίηση των μέσων άλλαξε γενικά τους κανόνες της οικονομίας, του εμπορίου και των συναλλαγών της αγοράς. Οι τηλεπικοινωνίες και το διαδίκτυο μείωσαν κατά πολύ τα κόστη των εμπορικών υπηρεσιών και δημιούργησαν νέες προκλήσεις και προοπτικές στην προβολή της δημιουργικότητας και την προώθηση της δημιουργίας, της παραγωγής, της διάδοσης και της διανομής των πολιτιστικών και καλλιτεχνικών αγαθών και υπηρεσιών του Σύγχρονου Πολιτισμού. Ο πολιτισμός και ιδιαίτερα η σύγχρονη δημιουργία συνδέθηκε άρρηκτα με την οικονομία δημιουργώντας ένα δίπολο που αποκτά στρατηγική διάσταση εξαιτίας του γεγονότος ότι δημιουργεί προϊόντα και υπηρεσίες που έχουν διττή φύση: εμπορική και πολιτιστική. Φέρουν και μεταβιβάζουν την ταυτότητα των δημιουργών τους και γι' αυτό αποτελούν και πνευματική τους ιδιοκτησία. Ο σύγχρονος πολιτισμός και όλες οι εκφράσεις του είναι στενά συνυφασμένος με την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας και των συγγενικών δικαιωμάτων της. Η πνευματική ιδιοκτησία λειτουργεί ως εφελθτήριο και κίνητρο δημιουργίας. Ενσωματώνει ηθικές αξίες, προστατεύει την ιδιαίτερη σχέση του δημιουργού με το έργο του, του εκτελεστή καλλιτέχνη με το αποτέλεσμα της πνευματικής και καλλιτεχνικής εργασίας του. Του εξασφαλίζει ανεξαρτησία, ενώ προστατεύει το κοινό μέσω του ελέγχου των έργων των δημιουργών και εκτελεστών καλλιτεχνών από κίβδηλες και παραποιημένες εκδοχές που ενδεχομένως να διαστρεβλώνουν απόψεις ή και το καλλιτεχνικό αποτέλεσμα.

Συμπεράσματα

Είναι πια πραγματικότητα, ότι οι απειλές που δέχεται το δικαίωμα στην Πνευματική Ιδιοκτησία και ειδικότερα οι μερικότερες εκφάνσεις αυτού, ήτοι το περιουσιακό και ηθικό δικαίωμα του δημιουργού από την ψηφιακή επανάσταση είναι έντονες. Η ταχεία διάδοση ενός έργου στο διαδίκτυο και η δυσκολία ελέγχου από το δημιουργό της χρήσης του έργου στο χαοτικό πεδίο του διαδικτύου έχουν συμβάλει στη δημιουργία νέων ειδών προσβολών, άγνωστων μέχρι πρότινος στο πεδίο της πνευματικής ιδιοκτησίας. Ενώ, όπως καταδείχθηκε και ανωτέρω δεν είναι λίγα και τα φαινόμενα προσβολής του δικαιώματος της προσωπικότητας του δημιουργού και ιδιαίτερα υπό το πρίσμα του ηθικού του δικαιώματος. Εξάλλου, όπως διευκρινίστηκε, αν και το ηθικό δικαίωμα του δημιουργού διακρίνεται ουσιαδώς από το δικαίωμα της προσωπικότητας δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις όπου αυτά τα δύο άλλοτε συγκλίνουν, άλλοτε συγκρούονται και άλλοτε υπερισχύει είτε το ένα είτε το άλλο.

Προτάσεις

- Για την λυσιτελή αντιμετώπιση των προσβολών της Πνευματικής ιδιοκτησίας στο διαδίκτυο απαιτείται **η θεσμοθέτηση ισχυρότερων και πιο αποτελεσματικών κανόνων δικαίου**. Η **ανάγκη μιας συνολικής εναρμόνισης αλλά και της νέας νομιμοποίησής του** στην σύγχρονη οικονομική πραγματικότητα καθίσταται πιο επιτακτική από ποτέ.
- Οι κάτοχοι δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και οι πάροχοι υπηρεσιών στο διαδίκτυο οφείλουν να διαδραματίσουν έναν **αποφασιστικό ρόλο στον αγώνα κατά της προσβολής της πνευματικής ιδιοκτησίας**, όπως λ.χ. συμβαίνει με την πειρατεία στο διαδίκτυο.
- Κοινό ενδιαφέρον όλων των εμπλεκόμενων οντοτήτων θα πρέπει να αποτελέσει ο **σχεδιασμός μιας στρατηγικής κοινού αγώνα** εναντίον κάθε προσβολής των πνευματικών έργων στο διαδίκτυο που θα διασφαλίζει την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας αλλά και την προώθηση και προστασία της πολυμορφίας των πολιτιστικών εκφράσεων.
- Οι σύγχρονες πολιτικές θα πρέπει **να διασφαλίζουν με κάθε κόστος** την προστασία των δημιουργών, καλλιτεχνών, παραγωγών εξασφαλίζοντας όλα τα εχέγγυα νομιμότητας.
- Τα **νέα εργαλεία της τεχνολογίας** και ιδίως το διαδίκτυο θα πρέπει να χρησιμοποιούνται **προς όφελος της διάδοσης της γνώσης και της δημιουργίας** και με απόλυτο σεβασμό των δικαιωμάτων και της προστασίας όλων. Έτσι, θα προστατευθεί η δημιουργία πνευματικού πολιτισμού στο διαδίκτυο και θα δοθούν κίνητρα στους δημιουργούς προκειμένου να προωθήσουν τις καινοτόμες ιδέες τους.

*Θερμές ευχαριστίες σε καθηγητές,
συμφοιτητές, διευθυντές και
γραμματείς που συνετέλεσαν στην
άριστη λειτουργία του συγκεκριμένου
προγράμματος σπουδών παρότι οι
δυσκολίες ήταν πολλές. Θα είμαι
ευγνώμων για όλους τους ανθρώπους
που γνώρισα αλλά και τα όσα έζησα.....
Με όλη μου την καρδιά ένα μεγάλο
ευχαριστώ για το όμορφο και
απροσδόκητα ενδιαφέρον ταξίδι*

ΤΕΛΟΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΑΣ

Καλά Χριστούγεννα
&
Καλή Πρωτοχρονιά!

